

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z powództwa E.P. przeciwko G. S.A. z siedzibą w G.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 maja 2016 r., sygn. akt III APa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek strony pozwanej o zasądzenie od powódki kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz radcy prawnego M.G. kwotę 4050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt) powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 17 maja 2016 r. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w O. z 9 listopada 2015 r. oddalającego powództwo o odszkodowanie mające stanowić wyrównanie szkody powstałej w wyniku naruszenia przez pozwaną gwarancji zatrudnienia akcjonariuszy określonej w § 5 ust. 3 statutu pozwanej spółki.

Wyrok Sądu Apelacyjnego powódka, reprezentowana przez pełnomocnika

ustanowionego z urzędu, zaskarżyła w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest: (-) § 5 pkt 3 statutu pozwanej spółki w brzmieniu obowiązującym w dniu rozwiązania z powódką umowy o pracę w zw. z art. 9 § 1 k.p. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że gwarancją zatrudnienia w pozwanej spółce do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego nie są objęte osoby, które nabyły akcje serii A w drodze dziedziczenia po zmarłym akcjonariuszu - założycielu tejże spółki; (-) art. 11 k.p. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że gwarancja zatrudnienia określona w § 5 pkt 3 statutu pozwanej spółki stanowi ograniczenie zasady swobody zatrudnienia przez ograniczenie swobody doboru pracowników przez pozwanego pracodawcę, co nakazuje dokonanie wykładni spornej treści statutu w sposób ścisły zgodnie z jego literalnym brzmieniem; (-) art. 471 k.c. w zw. z art. 300 k.p. przez ich niezastosowanie polegające na przyjęciu, że skoro powódka nie należy do kręgu osób objętych gwarancją zatrudnienia wymienionych w § 5 pkt 3 statutu pozwanej, to nie zostały spełnione wszystkie przesłanki kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej z tytułu rozwiązania umowy o pracę z powódką.

Pełnomocnik skarżącej wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a mianowicie § 5 pkt 3 statutu pozwanej w brzmieniu obowiązującym 31 marca 2011 r., tj. w dniu rozwiązania przez pozwaną umowy o pracę z powódką. Wątpliwości interpretacyjne zdaniem pełnomocnika skarżącej dotyczą zakresu czynności (zdarzeń) skutkujących nabyciem (objęciem) akcji serii A od akcjonariusza - założyciela pozwanej spółki przez osoby wymienione w tym przepisie wraz z przysługującą im gwarancją zatrudnienia w pozwanej spółce do chwili osiągnięcia wieku emerytalnego. Sąd Apelacyjny, opierając się na wykładni językowej przyjął, że podstawą nabycia akcji serii A z gwarancją zatrudnienia dla ich nabywcy może być wyłącznie czynność prawna dokonana przez akcjonariusza - założyciela za jego życia w związku z przejściem na emeryturę lub rentę. Tymczasem, zdaniem pełnomocnika skarżącej, wykładnia historyczna i systemowa analizowanego przepisu prowadzi do odmiennej wykładni, zgodnie z którą podstawą nabycia (objęcia) akcji serii A z gwarancją zatrudnienia dla ich nabywcy może być również dziedziczenie.

Ponadto, według pełnomocnika skarżącej istnieje również potrzeba wykładni art. 11 k.p., a w szczególności rozstrzygnięcie wątpliwości dotyczących kwestii, czy wyrażona w tym przepisie zasada swobody zatrudnienia (zasada wolności pracy) znajduje zastosowanie w zakresie swobody doboru pracowników przez pracodawcę również po nawiązaniu stosunku pracy (po ustaleniu warunków pracy i płacy) przez strony tego stosunku. Według skarżącej z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego wykładni art. 11 k.p. jak również poglądów doktryny nie wynika jednoznacznie czy analizowana zasada prawa pracy znajduje zastosowanie w zakresie swobody doboru pracowników również po nawiązaniu stosunku pracy przez strony tego stosunku.

Pełnomocnik skarżącej wniosł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, a na wypadek oddalenie skargi kasacyjnej - o odstąpienie od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego.

Pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a także o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie SN z 28 lutego 2011 r., I PK 246/10, LEX nr 798246).

Pełnomocnik skarżącej wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera na przesłance przedsądu wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., a mianowicie potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości.

Z orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego tej przesłanki przedsądu

wynika, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości wymaga sformułowania przez skarżącego określonych wątpliwości i wykazania, że są one poważne (por. postanowienie SN z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43; postanowienie SN z 13 grudnia 2007 r., I PK 222/07, LEX nr 863922; postanowienie SN z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; postanowienie SN z 26 kwietnia 2010 r., I PK 26/10, niepubl.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie spełnia powyższych warunków. Pełnomocnik skarżącej nie wykazał, że wskazane przez niego przepisy prawa budzą poważne wątpliwości.

Odnosząc się do potrzeby wykładni § 5 pkt 3 statutu pozwanej spółki, stanowiącego źródło prawa pracy w rozumieniu art. 9 § 1 k.p. Zgodnie z tym postanowieniem statutu zatrudnienie do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego gwarantuje się „Akcjonariuszom, którzy zostali zatrudnieni i objęli w całości akcje serii A od Akcjonariuszy założycieli Spółki z chwilą przejścia na emeryturę lub rentę. Akcjonariusz - założyciel ma prawo do przekazania swoich akcji serii A tylko jednej osobie, tj. żonie, mężowi, dzieciom, wnukom, zięciowi, synowej, bratankom lub siostrzeńcom.”. Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku przyjął, że z cytowanego postanowienia statutu wynika prawo akcjonariuszy - założycieli do przekazania akcji imiennych serii A wybranej przez nich osobie z chwilą przejścia na któreś z ww. świadczeń, a jednocześnie, że prawo to nie obejmuje przekazania akcji wraz z gwarancją zatrudnienia w drodze dziedziczenia. Wykładnia przyjęta przez Sąd Apelacyjny jest wynikiem zastosowania metody wykładni językowej, a ta zgodnie ze stanowiskiem przyjętym w orzecznictwie i doktrynie ma znaczenie decydujące. Powyższa zasada - pierwszeństwo wykładni językowej przed innymi metodami wykładni - dotyczy również interpretacji źródeł prawa pracy określonych w art. 9 § 1 k.p. (por. wyrok SN z 14 lutego 2017 r., I PK 61/16, LEX nr 2278323, oraz powołane tam orzecznictwo). Tym samym decydująca jest treść postanowień źródła prawa pracy. Pełnomocnik skarżącej odrzucając rezultat wykładni językowej - niekorzystanej dla skarżącej uwzględniając ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku, przedstawił alternatywną, korzystaną dla skarżącej, wykładnię postanowień statutu, stosując inne metody wykładni niż

wykładnia językowa. Brak jednak w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej wyjaśnienia, dlaczego w tej sprawie nieprawidłowym było oparcie się przez Sąd Apelacyjny na wykładni językowej postanowienia statutu; odpowiednio pełnomocnik skarżącej nie wykazał ze względu na jakie szczególne okoliczności przedstawiona przez niego wykładnia miałaby mieć pierwszeństwo przed wykładnią językową. Z tych przyczyn twierdzenie pełnomocnika skarżącej o potrzebie wykładni § 5 pkt 3 statutu pozwanej spółki nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na okoliczności wskazane w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Jeżeli natomiast chodzi o potrzebę wykładni art. 11 k.p., w ocenie Sądu Najwyższego przepis ten nie budzi wątpliwości, a tym bardziej poważnych wątpliwości, w zakresie wskazanym przez pełnomocnika skarżącej, których rozstrzygnięcie miałoby znacznie dla rozstrzygnięcia tej sprawy. Przepis ten stanowi, że nawiązanie stosunku pracy oraz ustalenie warunków pracy i płacy, bez względu na podstawę prawną tego stosunku, wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika. Z perspektywy treści tego przepisu, który odnosi się do swobody nawiązania i kształtowania treści stosunku pracy wiążącego dwie strony tego stosunku - pracodawcę i pracownika, oraz zasady osobistego świadczenia pracy przez pracownika niezrozumiałym jest pytanie pełnomocnika skarżącej, czy przepis ten ma zastosowanie w zakresie swobody doboru pracowników po nawiązaniu stosunku pracy.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego ze względu na treść art. 132 § 1 k.p.c. W odpowiedzi na skargę kasacyjną, zgodnie z art. 132 § 1 k.p.c., pozwana powinna zamieścić oświadczenie o doręczeniu odpisu pisma drugiej stronie albo o jego nadaniu przesyłką poleconą. Brak tego oświadczenia skutkuje zwrotem pisma bez wezwania do usunięcia tego braku. Pozwana nie zmieściła takiego oświadczenia w odpowiedzi na skargę kasacyjną, tym samym pismo to powinno zostać zwrócone zgodnie z art. 132 § 1 zdanie trzecie k.p.c. Z tego też powodu nie jest możliwe uwzględnienie wniosku pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego

zawartego w tym piśmie.

Sąd Najwyższy, uwzględniając wniosek pełnomocnika skarżącej o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm przepisanych, o kosztach tych orzekł na podstawie art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 233) oraz § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 15 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 7 oraz § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1805) oraz art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

as